

Rządem Polskim a Rządem Włoskim, dotyczącego uregulowania długu, zaciągniętego przez Polskę u Rządu Włoskiego, podpisanego w Warszawie dnia 18 grudnia 1926 roku.

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Zagranicznych, wykonanie zaś postanowień powyższego układu Ministrowi Skarbu w porozumieniu z innymi właściwymi ministrami.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

48.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 19 grudnia 1928 r.

w sprawie ratyfikacji konwencji pomiędzy Austrią, Włochami, Polską, Rumunją, Królestwem Serbów, Chorwatów i Słowenów oraz Czechosłowacją, dotyczącej przejęcia wierzytelności i depozytów, należących do obywateli, zamieszkujących terytorja, należące dawniej do Austrii, z pod zarządu Pocztovej Kasy Oszczędności w Wiedniu, podpisanej w Rzymie dnia 6 kwietnia 1922, oraz układu dodatkowego do tejże konwencji, podpisanego w Rzymie dnia 23 lutego 1925, wraz z protokołem z tejże daty.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji konwencji pomiędzy Austrią, Włochami, Polską, Rumunją, Królestwem Serbów, Chorwatów i Słowenów oraz Czechosłowacją, dotyczącej przejęcia wierzytelności i depozytów, należących do obywateli, zamieszkujących terytorja, należące dawniej do Austrii, z pod zarządu Pocztovej Kasy Oszczędności w Wiedniu, podpisanej w Rzymie dnia 6 kwietnia 1922, oraz układu dodatkowego do tejże konwencji, podpisanego w Rzymie dnia 23 lutego 1925, wraz z protokołem z tejże daty.

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Zagranicznych, wykonanie zaś postanowień, zawartych w powyższych umowach, porucza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

49.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 15 grudnia 1928 r.

o ruchu cudzoziemców,

wydane co do §§ 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 22, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 44 i 45 w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych.

Na podstawie art. art. 20, 21, 23 i 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 455) i art. 118 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) zarządza się co następuje:

I. Pobyt czasowy indywidualny.

§ 1. Zezwoleń na wjazd i pobyt czasowy, przewidzianych w art. 5 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach, udzielają urzędy konsularne przez wystawienie wizy pobytowej według załączonego wzoru (załącznik Nr. 1).

Wiza ma być wystawiona w ten sposób, aby uprawnienie do pobytu nie przekraczało dwóch lat.

Wiza pobytowa może uprawniać do kilkakrotnego przekraczania granic Rzeczypospolitej.

§ 2. Dla otrzymania wizy pobytowej cudzoziemiec powinien przedstawić ważny dowód osobisty oraz podać dane, potrzebne dla jej wypełnienia, a w szczególności określić cel pobytu i czas, niezbędny, jego zdaniem, dla osiągnięcia tego celu, zaś na żądanie urzędu konsularnego wskazać również miejsce zamierzonego pobytu i dostarczyć potrzebnych informacji co do swej osoby i zamierzonego pobytu, jak również potrzebnych dokumentów, świadectw lub dowodów.

§ 3. Urząd konsularny powinien przed udzieleniem wizy pobytowej uzyskać zgodę z reguły powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej ze względu na zamierzone miejsce pobytu, jeżeli:

- a) pobyt ma trwać dłużej, niż 3 miesiące albo
- b) istnieją powody do przypuszczenia, że pobyt cudzoziemca w Rzeczypospolitej, z uwagi na jego osobę lub cel pobytu, może być niepożądany dla jej dobra lub dobra jej mieszkańców.

Zwracanie się do władzy administracji ogólnej o wyrażenie zgody nie jest wymagane w wypadku, wymienionym pod lit. a), jeżeli cudzoziemiec, nie mając skończonych lat 25, przybywa do Rzeczypospolitej w celu wstąpienia w charakterze słuchacza do jednego z wyższych państwowych zakładów naukowych, a wykaże się zaświadczeniem takiego zakładu, że będzie przyjęty w poczet jego słuchaczy, — albo jeżeli cudzoziemiec, nie mając skończonych lat 21, przybywa do rodziców lub opiekunów.

§ 4. Udzielenia wizy pobytowej należy odmówić, jeżeli:

- a) obecność cudzoziemca na obszarze Rzeczypospolitej zagrażałaby poważnie jej dobru lub dobru jej mieszkańców, a zwłaszcza zagrażałaby bezpieczeństwu lub porządkowi publicznemu, albo

- b) cudzoziemiec był wydalony z granic Rzeczypospolitej, a od wydalenia nie upłynęło lat 5, albo
- c) udzieleniu wizy pobytowej sprzeciwiają się obowiązujące przepisy, albo
- d) czas pobytu wybiegałby poza czas ważności dowodu osobistego, albo
- e) z oświadczenia cudzoziemca lub okoliczności wypadku wynika, że cudzoziemiec przybywa w celu osiedlenia się, nie zaś pobytu czasowego.

§ 5. Cudzoziemiec, który przybył na mocy wizy pobytowej, może przebywać tylko przez czas, oznaczony w wizie i obowiązany jest opuścić granice Rzeczypospolitej w ten sposób, aby nie przekroczyć tego czasu.

§ 6. W wypadku, gdy cudzoziemiec wykaże, że w wyznaczonym mu czasie pobytu nie mógł osiągnąć celu, zadeklarowanego przy otrzymywaniu wizy pobytowej, powiatowa władza administracji ogólnej może mu udzielić stosownego przedłużenia, jednak na czas, nie przewyższający dwóch lat (§ 1 ust. 2) od dnia pierwszego przekroczenia granicy (załącznik Nr. 2).

§ 7. Cudzoziemiec, który, przebywając na obszarze Rzeczypospolitej na podstawie wizy pobytowej, uprawniającej do jednorazowego przekroczenia jej granic, zamierza przerwać pobyt czasowy przez wyjazd chwilowy z Rzeczypospolitej, może powrócić bez uzyskiwania nowej wizy pobytowej, jeżeli otrzymał przed wyjazdem od powiatowej władzy administracji ogólnej wizę powrotną (załącznik Nr. 3), a powrót jego następuje przed upływem dozwolonego mu pobytu.

II. Pobyt czasowy zbiorowy.

§ 8. Grupom cudzoziemców, składającym się co najmniej z 10-ciu osób, przynależnych do jednego państwa, a przybywającym do Rzeczypospolitej w celach kulturalno-oświatowych, turystycznych, sportowych lub gospodarczych niezarobkowych, urząd konsularny może, gdy nie stoi temu na przeszkodzie interes Rzeczypospolitej lub dobro jej mieszkańców, udzielić wiz zbiorowych (załącznik Nr. 4) dla jednorazowego wjazdu i pobytu najdłużej jednomiesięcznego od dnia przekroczenia granicy.

§ 9. Dla uzyskania takiej wizy grupa powinna posiadać kierownika, który w jej imieniu przedstawi w urzędzie konsularnym ważny paszport zbiorowy oraz udzieli, na żądanie urzędu konsularnego, potrzebnych informacji i dokumentów (§ 2).

Właściwym dla udzielenia wizy jest ten urząd konsularny, w którego okręgu organizuje się grupa.

Członkowie grupy obowiązani są przy przekraczaniu granic Rzeczypospolitej, jako też przez cały czas pobytu posiadać dowody, pozwalające na stwierdzenie ich tożsamości.

§ 10. W wypadku, gdy kierownik grupy wykaże, że grupa w wyznaczonym jej przez urząd konsularny czasie pobytu nie mogła osiągnąć celu, zadeklarowanego przy otrzymywaniu wizy zbiorowej, powiatowa władza administracji ogólnej może udzielić stosownego przedłużenia, jednak na czas, nie przewyższający dwóch miesięcy od dnia przekroczenia granicy (załącznik Nr. 2).

§ 11. Jeżeli uczestnik grupy, znajdującej się w Rzeczypospolitej, odłączy się od grupy dla samodziel-

nego podróżowania po obszarze Rzeczypospolitej lub samodzielnego opuszczenia jej granic, kierownik grupy obowiązany jest uzyskać dla niego od jego konsula dokument, stwierdzający tożsamość i przynależność państwową uczestnika oraz fakt uczestnictwa w danej grupie, a od powiatowej władzy administracji ogólnej — uwidocznienie w dokumencie treści wizy zbiorowej.

III. Przejazd indywidualny.

§ 12. Zezwoleń na przejazd przez obszar Rzeczypospolitej, przewidzianych w art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach, udzielają urzędy konsularne przez wystawienie wizy przejazdowej według załączonego wzoru (załącznik Nr. 5).

Wiza przejazdowa może uprawniać w ciągu swej ważności do powrotnego lub do kilkakrotnego przejazdu przez obszar Rzeczypospolitej.

§ 13. Dla otrzymania wizy przejazdowej cudzoziemiec powinien przedstawić ważny dowód osobisty, wykazać, iż odpowiada warunkom, przewidzianym w art. 7 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach oraz podać dane, potrzebne dla wypełnienia wizy, zaś, na żądanie urzędu konsularnego, — dostarczyć potrzebnych informacji co do swej osoby i zamierzonego przejazdu, jak również potrzebnych dokumentów, świadectw lub dowodów.

§ 14. Udzielenia wizy przejazdowej należy odmówić w wypadkach przewidzianych w § 4 lit. a) — d), jak również wówczas, gdy zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że cudzoziemiec podejmuje podróż nie dla przejazdu przez obszar Rzeczypospolitej, lecz dla pozostania w jej granicach.

IV. Przejazd zbiorowy.

§ 15. Urząd konsularny może w wypadkach, gdy o uzyskanie zezwolenia na przejazd stara się grupa cudzoziemców, składająca się co najmniej z 10-ciu osób, przynależnych do jednego państwa, udzielić zbiorowej wizy przejazdowej (załącznik Nr. 6).

Przy udzielaniu takiej wizy mają odpowiednie zastosowanie postanowienia §§ 9, 13 i 14.

Zbiorowa wiza przejazdowa może uprawniać w ciągu swej ważności do powrotnego przejazdu przez obszar Rzeczypospolitej.

V. Postanowienia specjalne.

§ 16. Cudzoziemiec, będący pasażerem statku, który przybił do brzegu polskiego, a nie posiadający żadnej z wymaganych wiz (art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach), może wylądować tylko po uprzednim uzyskaniu od powiatowej władzy administracji ogólnej przepustki lądowej pasażerskiej (załącznik Nr. 7).

Przepustka lądowa pasażerska uprawnia w czasie postoju statku do pobytu wyłącznie w obrębie portu oraz miasta portowego i może być wystawiona, jeżeli:

1) cudzoziemiec posiada bilet dalszej podróży oraz dowód osobisty, stwierdzający jego przynależność państwową,

2) kapitan statku poświadczy, że cudzoziemiec jest pasażerem statku oraz

3) względy bezpieczeństwa lub porządku publicznego tak z uwagi na osobę cudzoziemca, jak i na ujawniający się cel wyładowania nie sprzeciwiają się udzieleniu przepustki.

Jeżeli osoba, posiadająca przepustkę lądową pasażerską, zamierza wyjechać poza obręb portu oraz miasta portowego, obowiązana jest zwrócić się o stosowne zezwolenie do powiatowej władzy administracji ogólnej.

§ 17. Cudzoziemiec, należący do załogi statku, który przybił do brzegu polskiego, może w czasie postoju statku swobodnie lądować i przebywać w obrębie portu oraz miasta portowego, chociażby nie posiadał żadnej z wymaganych wiz (art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach).

Jeżeli członek załogi statku zamierza udać się poza obręb portu oraz miasta portowego, obowiązany jest zwrócić się o przepustkę marynarską (załącznik Nr. 8) do powiatowej władzy administracji ogólnej.

Przepustka marynarska nie może być wydana, jeżeli proszący nie wykaże, iż jest umieszczony na liście załogi statku albo jeżeli względy, wskazane w § 16 ust. 2 p. 3, sprzeciwiają się podróży jego włąb Rzeczypospolitej.

VI. Osiedlenie.

§ 18. Cudzoziemiec, który zamierza osiedlić się w Rzeczypospolitej, powinien:

1) złożyć za pośrednictwem polskiego urzędu konsularnego podanie o zezwolenie na osiedlenie się do wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, właściwej dla tej miejscowości, gdzie ma nastąpić osiedlenie oraz

2) dołączyć do podania wypełnioną i własnoręcznie podpisaną deklarację (załącznik Nr. 9) z fotografią oraz poświadczenie właściwej władzy państwa ojczystego z uwierzytelnionym tłumaczeniem, że jest jego obywatelem.

Wojewódzka władza administracji ogólnej może przed rozstrzygnięciem podania zażądać od petenta nadto takich dodatkowych informacji i wyjaśnień, jakie uzna za potrzebne.

§ 19. W razie uwzględnienia podania, cudzoziemiec otrzymuje od wojewódzkiej władzy administracji ogólnej za pośrednictwem urzędu konsularnego, w którym złożył podanie, kartę osiedlenia (załącznik Nr. 10), a od urzędu konsularnego — wizę osiedleńczą (załącznik Nr. 11), uprawniającą do przekroczenia granic Rzeczypospolitej.

§ 20. Karta osiedlenia uprawnia w ciągu jednego roku od dnia jej wystawienia do osiedlenia się w tej miejscowości, która jest wymieniona w karcie i powinna być przedstawiona w urzędzie powiatowej władzy administracji ogólnej w terminie, wymienionym w karcie.

W razie nieprzybycia do miejsca przeznaczenia w ciągu jednego roku od dnia wystawienia karty osiedlenia, traci ona swą ważność.

§ 21. Zastrzeżone Ministrowi Spraw Wewnętrznych decyzje z art. 6 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach przekazuje się wojewodom i Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy, właściwym ze względu na miejsce zamierzonego osiedlenia się cudzoziemca.

Zmiana pobytu czasowego na osiedlenie będzie dopuszczona tylko w wyjątkowych wypadkach, a mianowicie:

- a) jeżeli interes Rzeczypospolitej będzie za tem przemawiał albo
- b) jeżeli okoliczności, uzasadniające prośbę o zmianę pobytu czasowego na osiedlenie, nie mogły być przewidziane przed przyjazdem cudzoziemca do Rzeczypospolitej.

Podanie o zmianę należy wnieść za pośrednictwem powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej dla miejsca zamierzonego osiedlenia cudzoziemca, najmniej na 3 miesiące przed upływem czasu pobytu, chyba że okoliczności, o których mowa wyżej, nastąpiły później. Poza tem stosują się odpowiednio postanowienia § 18.

Złożenie podania nie zwalnia petenta od obowiązku ustalonego w § 5, chyba że wojewoda (Komisarz Rządu m. st. Warszawy) zarządzi inaczej.

§ 22. Cudzoziemiec, który zamierza wyjechać czasowo z Rzeczypospolitej, może powrócić bez uzyskiwania nowej wizy osiedleńczej, jeżeli otrzymał przed wyjazdem od powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej dla miejsca osiedlenia, wizę powrotną (załącznik Nr. 3), a powrót jego następuje w czasie, oznaczonym w takiej wizie.

Wiza powrotna w tym wypadku nie może być wystawiona na okres dłuższy niż 2 lata od dnia jej wystawienia.

VII. Usuwanie z granic Rzeczypospolitej.

§ 23. Cudzoziemiec może być usunięty z granic Rzeczypospolitej bądź na skutek orzeczenia o wydaleniu, bądź w trybie wykonawczym.

§ 24. Usunięcie w trybie wykonawczym może być zastosowane wówczas, gdy cudzoziemiec z własnej winy znalazł się w Rzeczypospolitej bez wymaganego zezwolenia albo gdy samowolnie pozostaje na obszarze Rzeczypospolitej po upływie terminu dozwolonego mu pobytu. W tych wypadkach usunięcie następuje drogą przymusowego odstawienia do granicy na zarządzenie tej powiatowej władzy administracji ogólnej, na której obszarze ujawniono takiego cudzoziemca.

Za samowolne pozostanie w Rzeczypospolitej nie jest uważane pozostanie, spowodowane wypadkami, nie dającymi się przewidzieć, a uniemożliwiającymi opuszczenie jej granic w terminie, jak np. obłożna choroba cudzoziemca, śmierć jego rodziców, współmałżonka lub dzieci, przerwanie komunikacji, pozbawienie wolności.

Po wykazaniu przez cudzoziemca, iż zaszedł jeden z takich wypadków, powiatowa władza administracji ogólnej wyznacza mu dodatkowy termin do opuszczenia granic Rzeczypospolitej, uzasadniony okolicznościami wypadku (załącznik Nr. 2).

§ 25. We wszystkich innych wypadkach, poza wskazanymi w § 24, usunięcie cudzoziemca z granic Rzeczypospolitej może nastąpić tylko na skutek orzeczenia o wydaleniu.

§ 26. Dla wykonania orzeczenia o wydaleniu władza wydająca może bądź nakazać cudzoziemcowi wyjazd w określonym terminie oraz w kierunku przez niego wybranym lub przez władzę wyznaczonym, bądź zarządzić przymusowe odstawienie go do granicy.

Jeżeli wydany nie wyjedzie z Rzeczypospolitej w nakazanym mu terminie lub kierunku, powiatowa władza administracji ogólnej, na której obszarze stwierdzono powyższe uchybienia, zarządza przymusowe odstawienie go do granicy.

§ 27. Jeżeli usunięcie cudzoziemca z granic Rzeczypospolitej nie może nastąpić z tego powodu, że państwo, przez którego granice ma nastąpić usunięcie, nie chce go wpuścić na swój obszar, wówczas powiatowa władza administracji ogólnej, która pierwsza stwierdziła niemożność usunięcia cudzoziemca, wyznacza mu, po wydaniu orzeczenia o wydaleniu, o ile takowe nie było już poprzednio wydane, miejsce przymusowego pobytu na obszarze Rzeczypospolitej na czas potrzebny do wykonania orzeczenia o wydaleniu.

Cudzoziemiec, któremu zostało wyznaczone miejsce przymusowego pobytu, nie może go opuszczać bez zgody powiatowej władzy administracji ogólnej, właściwej dla tego miejsca.

§ 28. Orzeczenia o wydalaniu cudzoziemców, nie posiadających kart osiedlenia, wydawane w wypadkach nielegalnego przekroczenia granicy, albo niedopełnienia obowiązku meldunkowego lub rejestracji, należą do właściwości powiatowej władzy administracji ogólnej. We wszystkich innych wypadkach do wydawania orzeczeń o wydaleniu właściwą jest wojewódzka władza administracji ogólnej.

VIII. Postanowienia ogólne.

§ 29. Do załatwiania spraw, wynikających z niniejszego rozporządzenia w tym zakresie, w jakim powołane są do nich urzędy konsularne, właściwym jest, z zastrzeżeniem odmiennych postanowień niniejszego rozporządzenia, ten polski urząd konsularny, w którego okręgu działania cudzoziemiec faktycznie stale zamieszkuje. O ile właściwości urzędu konsularnego nie można w ten sposób ustalić, właściwy jest ten urząd konsularny, w którego okręgu wyłania się sprawa wjazdu lub przejazdu.

Wizy może wyjątkowo udzielić urząd konsularny niewłaściwy za uprzednią zgodą urzędu właściwego, jeżeli szczególne trudności lub względy stoją na przeszkodzie w uzyskaniu wizy od urzędu właściwego.

W wypadkach godnych specjalnego uwzględnienia, w których osiągnięcie powyższej zgody na czas nie byłoby możliwe, niewłaściwy urząd konsularny może samodzielnie udzielić wizy, zawiadamiając o tem niezwłocznie właściwy urząd konsularny.

Powyższe dwa wyjątki od zasady właściwości terytorjalnej nie mogą mieć zastosowania w wypadkach, przewidzianych w § 3 ust. 1 i § 18.

§ 30. Właściwą do załatwiania spraw, wynikających z niniejszego rozporządzenia, jest ta powiatowa względnie wojewódzka władza administracji ogólnej, na której obszarze działania cudzoziemiec faktycznie przebywa, o ile rozporządzenie niniejsze inaczej nie stanowi.

§ 31. Za ważny dowód osobisty, w znaczeniu niniejszego rozporządzenia, uważa się dokument z niewygasłym terminem ważności, wystawiony zgodnie z przepisami, obowiązującymi w państwie, do którego okaziciel dowodu przynależy, przeznaczony dla wyjazdu za granice tego państwa lub dla przebywania na obczy-

źnie i stwierdzający przynależność państwową oraz tożsamość osoby, na którą opiewa. Nazwa dowodu osobistego nie wpływa na jego ważność.

Za równoważne z dowodami osobistymi, określonymi w poprzednim ustępie, mogą być uznane inne dokumenty, które, zgodnie z przepisami specjalnymi, uważane są za dowody, wystarczające dla przekraczania granic Rzeczypospolitej.

§ 32. Za ważny paszport zbiorowy, w znaczeniu niniejszego rozporządzenia, uważa się taki dokument z niewygasłym terminem ważności, który jest wystawiony zgodnie z przepisami, obowiązującymi w państwie, do którego przynależą uczestnicy grupy, jest przeznaczony do wyjazdu za granice tego państwa i zawiera nazwiska oraz imiona wszystkich uczestników grupy, jako też stwierdza ich przynależność państwową. Nazwa dokumentu nie wpływa na jego ważność.

§ 33. Jeżeli cudzoziemiec zamierza posiadany dowód osobisty wymienić u swoich władz na nowy, zaś w posiadanym dowodzie umieszczone są przez polskie władze państwowe zezwolenia (wizy), przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, powinien przed dokonaniem wymiany zwrócić się do powiatowej władzy administracji ogólnej dla dokonania przez nią odpowiednich wyciągów; po przedstawieniu nowego dowodu osobistego władza ta poczyni w nim stosowne adnotacje.

Jeżeli cudzoziemiec nie może udowodnić prawa do pobytu przez okazanie zezwolenia (wizy), przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu lub adnotacji, o której mowa w poprzednim ustępie, powstaje domniemanie, że nie posiada on zezwolenia na pobyt w Rzeczypospolitej, co pociąga za sobą skutki, przewidziane w § 24 ust. 1. Domniemanie to może być uchylone przez okazanie oryginału zezwolenia, uwidocznionego w dawnym dowodzie osobistym.

§ 34. Wizy pobytowe, osiedleńcze, przejazdowe i powrotne wystawiane są w dowodach osobistych.

Wizy zbiorowe i zbiorowe wizy przejazdowe wystawiane są w paszportach zbiorowych.

Zezwolenia, których wzór podany jest w załączniku Nr. 2, wystawiane są bądź w dowodach osobistych, bądź w paszportach zbiorowych.

Administracyjne wizy pobytowe (§ 37) wystawiane są na osobnej karcie.

§ 35. Wiza uprawnia do przekroczenia granic Rzeczypospolitej tylko w ciągu czasu w niej oznaczonego. Dla przekroczenia tych granic w innym czasie należy uzyskać nową wizę.

§ 36. Cudzoziemiec, który przebywa w Rzeczypospolitej legalnie, może wyjechać z jej granic bez specjalnego zezwolenia na wyjazd. Legalność pobytu musi być stwierdzona w sposób, przewidziany w niniejszym rozporządzeniu.

§ 37. Cudzoziemiec, który znalazł się w Rzeczypospolitej bez wymaganego zezwolenia na pobyt, skutkiem okoliczności od niego niezależnych, a usprawiedliwiających, powinien niezwłocznie zgłosić się do powiatowej władzy administracji ogólnej w celu usprawiedliwienia swej obecności, poczem władza ta wystawia mu administracyjną wizę pobytową (załącznik Nr. 12), ustalając termin wyjazdu zależnie od okoliczności wypadku.

§ 38. Wiza, wystawiona przez polski urząd konsularny, ulega unieważnieniu, jeżeli została uzyskana przez wprowadzenie w błąd istotny co do osoby cudzoziemca albo co do innych okoliczności, istotnych dla udzielenia wizy.

Wizę unieważnia ten urząd konsularny, który ją wystawił.

IX. Postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 39. Cudzoziemcy, którzy przebywają w Rzeczypospolitej w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia obowiązani są dopełnić obowiązku rejestracji (§ 40) według planu (rozkładu), podanego do publicznej wiadomości przez powiatowe władze administracji ogólnej.

Rejestracja ma być zakończona do dnia 30 czerwca 1929 roku włącznie.

Obowiązkowi rejestracji (§ 40) nie podlegają cudzoziemcy, którzy nie będą mieli ukończonych lat 16-u w dniu 30 czerwca 1929 roku.

§ 40. Wypełnienie obowiązku rejestracji polega na zgłoszeniu się u powiatowej władzy administracji ogólnej w celu:

- 1) przedstawienia dowodu osobistego,
- 2) wypełnienia lub złożenia w urzędzie wypełnionej karty rejestracyjnej (załącznik Nr. 13) i jej podpisania,
- 3) złożenia 2-ch fotografii i
- 4) udzielenia urzędnikowi rejestrującemu żądanych przez niego wyjaśnień.

Cudzoziemcy, którzy, podlegając obowiązkowi rejestracji, mają prawo przebywać wyłącznie na ściśle określonym obszarze, a na obszarze tym niema siedziby powiatowej władzy administracji ogólnej, powinni dopełnić obowiązku rejestracji na najbliższym posterunku (w komisariacie) policji państwowej.

§ 41. Karta rejestracyjna powinna być wypełniona w języku polskim osobiście przez cudzoziemca lub na jego prośbę przez osobę inną. Podpisanie karty rejestracyjnej przez cudzoziemca musi nastąpić wobec urzędnika rejestrującego.

Poszczególne rubryki karty rejestracyjnej powinny być wypełnione dokładnie i czytelnie.

§ 42. Po dopełnieniu przez cudzoziemca obowiązków, ustalonych w § 40 ust. 1, powiatowa władza administracji ogólnej wystawia mu odpowiednie poświadczenie (załącznik Nr. 14), a jeżeli cudzoziemiec przebywa w Rzeczypospolitej co najmniej od 31 grudnia 1926 r. i prawo jego do pobytu nie jest uregulowane specjalnymi przepisami, udziela mu równocześnie zezwolenia na pobyt czasowy (załącznik Nr. 15), do którego nie stosują się ograniczenia, przewidziane w §§ 5 i 6.

Jeżeli cudzoziemiec przybył do Rzeczypospolitej po 31 grudnia 1926 r., jednak przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia i prawo jego do pobytu wygasa w ciągu 6-ciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, termin do opuszczenia granic Rzeczypospolitej może być przedłużony na okres, nieprzekraczający 6-ciu miesięcy od tego dnia.

§ 43. Cudzoziemiec, który otrzymał zgodnie z § 42 ust. 1 zezwolenie na pobyt czasowy, może w ciągu 3-ch

miesięcy od daty takiego zezwolenia prosić wojewódzką władzę administracji ogólnej, na której obszarze działania zamierza osiedlić się, o wydanie mu zezwolenia na osiedlenie (karty osiedlenia), stosując się do postanowień § 18 p. 2. Odmowa wydania karty osiedlenia nie pozbawia cudzoziemca prawa do dalszego pobytu czasowego.

Cudzoziemcy, którzy przybyli do Rzeczypospolitej po 31 grudnia 1926 r. jednak przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, mogą prosić wojewódzką władzę administracji ogólnej o zmianę pobyty czasowego na osiedlenie poza wypadkami, przewidzianymi w § 21, również wówczas, jeżeli wykażą, że przed przyjazdem do Rzeczypospolitej czynili starania o zezwolenie na osiedlenie, względnie — starając się o zezwolenie na wjazd, podali cel pobytu, wskazujący na ich zamiar osiedlenia się. Podanie winno być wniesione na ręce powiatowej władzy administracji ogólnej miejsca zamierzonego osiedlenia w ciągu 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 44. Wizy wystawione przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia uprawniają w ciągu swej ważności do przekraczania granic Rzeczypospolitej, jednak jeżeli cudzoziemiec, posiadający taką wizę, zamierza przebywać w Rzeczypospolitej ponad czas jej ważności, winien uprzednio zwrócić się do powiatowej władzy administracji ogólnej o uzyskanie w dowodzie osobistym wizy uzupełniającej (załącznik Nr. 16).

§ 45. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie 2-ch miesięcy od dnia ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Załącznik Nr. 1 (Rozmiar 8 × 9 cm.).

Konsulat R. P. w	Pobr. opł.: $\frac{\text{kons. zł. ....}}{\text{adm. zł. ....}}$
WIZA POBYTOWA Nr.....	
Pobyt czasowy w celu	
..... z prawem do ..... krotnego przekraczania granic R. P. został dozwolony za zgodą.....	
..... na czas ....., licząc od dnia pierwszego wjazdu; wjazd ten może nastąpić przez każdy punkt przejściowy w.....	
..... w ciągu	
od daty wystawienia wizy.	
Dn..... 19.... r.	
Pieczęć konsulatu	..... podpis konsula

Niepotrzebne wyrazy należy skreślić.

Załącznik Nr. 2 (Rozmiar 8 × 4 cm.).

Starostwo..... Pobr. opł. zł. ....
Nr. ....

Termin puszczania granic Rzeczypospolitej
przedłuża się do dn. .... 19.... r.
włącznie.

Dn. .... 19.... r.

Pieczęć
starostwa

.....
podpis starosty

Załącznik Nr. 3 (Rozmiar 8 × 5 cm.).

Starostwo ..... Pobrano opłaty zł. ....

WIZA POWROTNA Nr. ....

Jednorazowy wjazd powrotny do Rzeczypospoli-
..... krotny
litej Polskiej dozwolony do dn. ....
19..... r. włącznie przez każdy punkt
przejściowy w .....
Dn..... 19.... r.

Pieczęć
starostwa

.....
podpis starosty

Niepotrzebne wyrazy należy skreślić.

Załącznik Nr. 4 (Rozmiar 8 × 7 cm.).

Konsulat R. P. Pobr. opł.: $\frac{\text{kons. zł. ....}}{\text{adm. zł. ....}}$
w .....

WIZA ZBIOROWA Nr. ....

Pobyt czasowy..... obywateli .....
pod kierownictwem p. ....
w celu .....
został dozwolony na czas .....
licząc od dnia wjazdu ; wjazd może nastąpić przez
każdy punkt przejściowy w .....
w ciągu ..... od daty wystawienia wizy.
Dn..... 19.... r.

Pieczęć
konsulatu

.....
podpis konsula

Niepotrzebne wyrazy należy skreślić.

Załącznik Nr. 5 (Rozmiar 8 × 8 cm.).

Konsulat R. P. Pobrano opłaty zł. ....
w.....

WIZA PRZEJAZDOWA Nr. ....

Jednorazowy przejazd do .....
..... krotny .....
..... i zpowrotem dozwolony w ciągu ważności wizy przez każdy punkt..
przejściowy..... w i
w .....
Przejazd może być rozpoczęty w ciągu .....
od daty wystawienia wizy i może trwać.....
..... dni..... za każdym razem.

Wiza ważna do dn..... 19.... r. włącznie.

Dn..... 19.... r.

Pieczęć
konsulatu

.....
podpis konsula

Niepotrzebne wyrazy należy skreślić.

Załącznik Nr. 6 (Rozmiar 8 × 9 cm.).

Konsulat R. P. Pobrano opłaty zł. ....
w .....

ZBIOROWA WIZA PRZEJAZDOWA Nr. ....

Przejazd do .....
i zpowrotem..... obywateli .....
pod kierownictwem p. ....
dozwolony w ciągu ważności wizy przez każdy
punkt... przejściowy..... w.....
i w .....
Przejazd może być rozpoczęty w ciągu. ..
..... od daty wystawienia
wizy i może trwać ..... dni .....
za każdym razem.

Wiza ważna do dn..... 19 ...r. włącznie

Dn..... 19.... r.

Pieczęć
konsulatu

.....
podpis konsula

Niepotrzebne wyrazy należy skreślić.

Strona prawa.

Załącznik Nr. 7.

Strona lewa.

Starostwo ..... Pobrano opłaty zł.....

PRZEPUSTKA LĄDOWA PASAŻERSKA
Nr.....Pan .....
obywatel .....
pasażer statku .....
upoważniony jest do przebywania w obrębie portu
oraz miasta portowego .....
do dnia..... 19.... r.
włącznie...... dn..... 19.... r.
(Miejscowość).....
podpis osoby wystawiającejZezwala się na wyjazd do .....
.....
i zpowrotem w wyżej podanym czasie...... dn..... 19.... r.
(Miejscowość)Pieczeń
starostwa.....
podpis osoby wystawiającej1. Ważne jedynie przy równoczesnym posiadaniu
dowodu osobistego.2. Ulega zwrotowi przy powrocie na statek przed
jego odjazdem.

Załącznik Nr. 8.

Starostwo .....

Pobrano opłaty zł.....

PRZEPUSTKA MARYNARSKA Nr..... Pan .....
członek załogi statku ..... zapisany na liście jego załogi pod Nr. ....
może wyjechać do ..... i zpowrotem.

Powrót powinien nastąpić do dnia..... 19.... r. włącznie.

..... dn..... 19.... r.
(Miejscowość)Pieczeń
starostwa.....
podpis osoby wystawiającej

DEKLARACJA OSIEDLEŃCZA.

Załącznik Nr. 9.

<p>1. Nazwisko:</p> <p>2. Imiona:</p> <p>3. Obecna przynależność państwowa:¹⁾</p> <p>4. Poprzednie przynależności państwowe i daty ich zmian:</p> <p>5. Inne przynależności państwowe poza zadeklarowaną w p. 3:</p> <p>6. Data urodzenia:</p> <p>7. Miejsce urodzenia:</p> <p>8. Stan rodzinny:</p> <p>9. Zawód względnie zajęcie:</p> <p>10. W jakiej służył armji i w jakiej broni oraz jaki posiada(ł) stopień wojskowy:</p> <p>11. Obecny stosunek do wojska (czy podlega powołaniu na wypadek mobilizacji):</p> <p>12. Źródła utrzymania:</p> <p>13. Czy nie był karany sędownie za zbrodnię lub występki, a jeżeli tak—podać kiedy i gdzie:</p> <p>14. Czy nie był wydalony z Rzplitej Polskiej, a jeżeli tak—podać kiedy i przez którą władzę:</p> <p>15. Majątek nieruchomy, posiadany w Rzplitej Polskiej, jego rodzaj, wartość i dokładne miejsce położenia:</p> <p>16. Cel osiedlenia się w R. P. t. j. czem się zamierza trudnić i z czego zamierza czerpać w Rzplitej Polskiej środki na swoje utrzymanie.:</p> <p>17. Poprzednie w Rzplitej Polskiej miejsce pobytu (zamieszkania), data tego pobytu (zamieszkania) i miejsce, gdzie się zarejestrował:</p> <p>18. Miejscowość, powiat i województwo, w których zamierza się osiedlić:</p> <p>19. Nazwiska, imiona, daty urodzenia żony i niepełnoletnich dzieci zgłaszającego deklarację**):</p> <p>20. Czy zamierza osiedlić się z osobami, wyszczególnionymi w p. 19:</p> <p>21. Dokładny adres:</p>	<p>z domu *)</p> <p>a) .....</p> <p>b) .....</p> <p>c) .....</p> <p>a) .....</p> <p>b) .....</p> <p>Rok....., miesiąc....., dzień .....</p> <p>a) .....</p> <p>b) .....</p> <p>c) .....</p> <p>d) .....</p> <p>a) .....</p> <p>b) .....</p> <p>c) .....</p> <p>żona ..... ur. dn..... 19.... r.</p> <p>dzieci: { 1. .... ur. w ..... dn..... 19.... r.</p> <p> { 2. .... ur. w ..... dn..... 19.... r.</p> <p> { 3. .... ur. w ..... dn..... 19.... r.</p> <p> { 4. .... ur. w ..... dn..... 19.... r.</p>	<p>Miejsce na fotografię zgłaszającego deklarację.</p>
---	---	--

Świadom skutków prawnych, wypływających na mocy art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 465), prawdziwość zadeklarowanych powyżej przezemnie danych stwierdzam własnoręcznym podpisem.

..... dn. 19 .. r.
(Miejscowość)

.....
Podpis zgłaszającego deklarację

¹⁾ Kobiety podają ewentualnie również nazwisko panięskie (rodowe).

²⁾ Żona oraz dzieci pełnoletnie obowiązane są złożyć odrębne deklaracje osiedleńcze.

Urząd Wojewódzki .....
r. ....

..... dn..... 19... r.
(Miejscowość)

KARTA OSIEDLENIA Nr.....

Pan .....
obywatel ..... otrzymuje niniejszem na podstawie art.....
rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83,
poz. 465) i stosownie do §§ ..... rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 grudnia 1928 r.
o ruchu cudzoziemców (Dz. U. R. P. z r. 1929 Nr. 5 poz. 49) zezwolenie na osiedlenie się w granicach
Rzeczypospolitej Polskiej w miejscowości ..... powiatu .....

Z zezwolenia tego korzystają również dzieci niepełnoletnie:

1. .... ur. w ..... w r. .... miesiącu ..... dn. ....
2. .... ur. w ..... w r. .... miesiącu ..... dn. ....
3. .... ur. w ..... w r. .... miesiącu ..... dn. ....
4. .... ur. w ..... w r. .... miesiącu ..... dn. ....

Niniejsza karta osiedlenia powinna być przedstawiona osobiście najpóźniej w dniu .....ym po
przyjeździe do Rzeczypospolitej Polskiej powiatowej władzy administracji ogólnej w .....

Pieczęć
województwa

.....
podpis wojewody

Załącznik Nr. 11. (Rozmiar 8 × 7 cm.).

Załącznik Nr. 12.

Konsulat R. P. Pobrano opłaty zł.....
w.....
WIZA OSIEDLEŃCZA Nr.....
Pan .....
obywatel .....
może na mocy zezwolenia Wojewody .....
..... z dn. ....
Nr..... wjechać do R. P.....
.....
w ciągu ważności wizen przez każdy punkt przej-
ściowy dla osiedlenia się w .....
..... powiatu .....
Wiza ważna do dn..... 19.. r. włącznie.
Dn. .... 19.... r.
.....
Pieczęć konsulatu .....
..... podpis konsula

Starostwo ..... Pobr. opł. zł. ....
ADMINISTRACYJNA WIZA POBYTOWA
Nr.....
Poświadczam, że p. ....
..... obywatel.....
znalazł... się w granicach Rzeczypospolitej Polskiej
skutkiem okoliczności od nie..... niezależnych,
wobec czego zezwalam..... na pobyt do dnia
..... 19.... r., z upły-
wem którego to terminu powin.... opuścić gra-
nice Rzeczypospolitej przez każdy punkt przej-
ściowy w .....
Ważne do dn. .... 19... r. włącznie.
Dn..... 19.... r.
.....
Pieczęć starostwa .....
..... podpis starosty

KARTA REJESTRACYJNA.

1. Nazwisko: z domu: *)
2. Imiona:
3. Obecna przynależność państwowa:
4. Poprzednie przynależności państwowe i daty ich zmian: a) .....
b) .....
c) .....
5. Przynależności państwowe posiadane poza zadeklarowaną w p. 3: a) .....
b) .....
6. Data urodzenia: Rok....., miesiąc....., dzień.....
7. Miejsce urodzenia:
8. Imiona i nazwisko ojca:
9. Imiona i nazwisko panięskie matki:
10. Stan rodzinny (kawaler, żonaty i t. p.):
11. Zawód wzgl. zajęcie:
12. Wykształcenie:
13. W jakiej służył armji i w jakiej broni oraz jaki posiada(!) stopień wojskowy:
14. Obecny stosunek do wojska (czy podlega powołaniu na wypadek mobilizacji):
15. Środki utrzymania: a) .....
b) .....
c) .....
16. Nazwisko i adres pracodawcy wzgl. nazwa i adres zakładu, przedsiębiorstwa, fabryki i t. p., w którym pracuje:
17. Majątek nieruchomy, posiadany w Rzplitej Polskiej, jego nazwa, rodzaj, przybliżona wartość i dokładne miejsce położenia: a) .....
b) .....
c) .....
18. Czy nie był karany sądownie za zbrodnię lub występki, a jeżeli tak, podać kiedy i gdzie:
19. Jeżeli rejestrujący się jest zbiegiem politycznym (azylantem) wskazać władzę, która przyznała prawo azylu oraz datę i numer stosownej decyzji:
20. Imiona i daty urodzenia współmałżonka oraz dzieci do lat 16 rejestrującego się, którzy razem z nim znajdują się w Rzplitej: współmałżonek ..... ur. dn. ....19....r.
1. .... ur. dn. ....19....r.
dzieci: 2. .... ur. dn. ....19....r.
3. .... ur. dn. ....19....r.
4. .... ur. dn. ....19....r.
21. Nr. dowodu osobistego, przez kogo i gdzie wystawiony oraz czas jego ważności:
22. Adres rejestrującego się:
23. Nr. karty osiedlenia, data jej wystawienia, władza, która ją wystawiła:

Świadom skutków prawnych, wypływających na mocy art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 sierpnia 1926 r. o cudzoziemcach (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 465), prawdziwość zadeklarowanych powyżej przezemnie danych stwierdzam własnoręcznym podpisem.

..... dn..... 19... r. ....
(Miejscowość) podpis rejestrującego się

Rysopis:

Wzrost cm .....
włosy .....
oczy .....
nos .....
owal twarzy .....
szczególne znaki .....

Miejsce na fotografję rejestrującego się.

Uwaga: 1. Cudzoziemiec, który uzyskał kartę osiedlenia, obowiązany jest wypełnić tylko rubryki 1, 2, 8, 9, 12, 16, 21, 22 i 23.

*) Kobiety podają ewentualnie również nazwisko panięskie (rodowe).

Załącznik Nr. 14.

Starostwo ..... Pobrano opłaty zł. ....

POŚWIADCZENIE O REJESTRACJI
Nr.....

Zaświadcza się, że p.....
.....
obywatel ..... dopełnił... w dn.
..... 19.... r. w sta-
rostwie .....
obowiązku rejestracji.

Dn..... 19.... r.

Pieczeń
starostwa

.....
podpis starosty

Załącznik Nr. 15.

Starostwo ..... Pobrano opłaty zł. ....

KARTA POBYTU CZASOWEGO
Nr.....

Zaświadcza się, że p.....
..... obywatel .....
dopełnił... w dn.....
w starostwie .....
obowiązku rejestracji.

Wobec powyższego, w myśl § 42 ust. 1 roz-
porządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn.
15 grudnia 1928 r. o ruchu cudzoziemców
(Dz. U. R. P. z r. 1929 Nr. 5, poz. 49),
udziela się wymienion... zezwolenia na po-
byt czasowy do dnia..... 19.... r.
włącznie.

Dn..... 19.... r.

Pieczeń
starostwa

.....
podpis starosty

Załącznik Nr. 16 (Rozmiar 8 × 6 cm.).

Starostwo ..... (Bezpłatne).

WIZA UZUPELNIAJĄCA
Nr.....

Pobyt czasowy w celu .....
.....
z prawem do .....krotnego przekraczania gra-
nic Rzeczypospolitej przez każdy punkt przeje-
ściowy w.....
został dozwolony na czas .....
licząc od dnia dzisiejszego.

Dn..... 19.... r.

Pieczeń
starostwa

.....
podpis starosty

Niepotrzebne wyrazy należy skreślić.

50.

**Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrz-
nych, Ministra Pracy i Opieki Społecznej,
Ministra Przemysłu i Handlu oraz Mini-
stra Rolnictwa**

z dnia 17 grudnia 1928 r.

w sprawie wykonania niektórych postanowień roz-
porządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia
22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom za-
wodowym i ich zwalczaniu.

Na podstawie artykułów 1, 2, 4, 9 i 16 rozporządze-
nia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927
roku o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwal-
czaniu (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676) zarządza się co
następuje:

§ 1. Wykaz chorób zawodowych, objętych art. 1
rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22
sierpnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676), ustala
się w następujący sposób:

Wykaz I.

A. Wszelkie zmiany chorobowe, wywołane przez
pracę zawodową z następującymi substancjami wzglę-
dnie związkami: 1) alkohol metylowy, etylowy, alkohole
wyższe, alkohole skażone, 2) antymon, 3) arsen, 4) ben-
zol i pochodne (anilina, nitrobenzol i t. p.), 5) chlor,
jod, brom, fluor, 6) chrom, 7) cjanowe związki, 8) cynk,
9) dwutlenek siarki, 10) fenole, 11) formaldehyd, 12) fos-
for, 13) fosgen, 14) kwasy silne, 15) ługi silne, 16) man-
gan, 17) olej skalny oraz lotne i płynne produkty jego
destylacji (benzyna, ligroina i t. d.), 18) nitrogliceryna,